

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 27CoP/35/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3620200967
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Záhumenská
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3620200967.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Záhumenskej a sudkýň JUDr. Ľubice Bajzovej a Mgr. Martiny Trnavskej vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa I., bytom u pestúnov: S. a F., obaja bytom K., dieťa rodičov: L. a I., v konaní o návrhu starých rodičov P. (navrhovateľa v 1. rade) a F. (navrhovateľky v 2. rade), obaja bytom E. na zverenie maloletej do ich osobnej starostlivosti a o návrhu strýka X. (navrhovateľa v 3. rade), bytom E. na zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti, za účasti rodičov a pestúnov maloletej, na odvolanie navrhovateľov 1/, 2/ proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 3. marca 2021, č.k. 6P/54/2020-98, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie návrh navrhovateľov 1/, 2/, 3/ na zverenie maloletej I. do ich osobnej starostlivosti zamietol. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. čl. 5, § 44 ods. 1, 3, 4, § 45 ods. 1, 2, § 48 ods. 1 Zákona o rodine. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že pri rozhodovaní o zmene formy náhradnej starostlivosti o maloletú zisťoval, či došlo alebo nedošlo k zmene pomerov oproti ostatnému rozhodovaniu o náhradnej starostlivosti o maloletú, ku ktorému došlo rozsudkom tamajšieho súdu zo dňa 26.08.2019 č.k. 1P/87/2017-216 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 13.05.2020 č.k. 4CoP/3/2020-287 a dospel k záveru, že k žiadnej podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu formy zverenia maloletej z pestúnskej starostlivosti na náhradnú osobnú starostlivosť starých rodičov z matkinej strany, respektíve strýka z matkinej strany, nedošlo. Súd prvej inštancie v prvom rade považoval za potrebné zdôrazniť, že toto rozhodnutie neskúma ostatné rozhodnutie vo veci maloletej a toto predchádzajúce rozhodnutie nemôže revidovať. Preto z rozhodnutia vo veci sp. zn. 1P/87/2017 vychádzal a tam zistené skutkové okolnosti posudzoval ako základ pre posúdenie, či došlo alebo nedošlo k podstatnej zmene odôvodňujúcej vyhoveniu návrhu navrhovateľov v 1. až v 3. rade. Uviedol, že v čase, kedy bolo vyhlásené ostatné rozhodnutie vo veci náhradnej starostlivosti o maloletú (máj 2020) rodičia maloletej nemali záujem o starostlivosť o ňu. Starí rodičia maloletej - navrhovatelia v 1. a v 2. rade neboli vhodnými osobami pre starostlivosť o maloletú - nekontaktovali ju, neboli v osobnom, písomnom, telefonickom ani inom kontakte. Takisto nemali vhodné podmienky pre starostlivosť o maloletú, keď ich domácnosť bola na hygienicky nízkej úrovni a v dezolátnom stave. Nemali vytvorené podmienky pre zdravý rast a vývoj maloletého dieťaťa. Nemali technické podmienky na výchovu a všestranný vývoj maloletej, ani emocionálne väzby na ňu. Konštatoval, že na uvedených zisteniach sa podstatným spôsobom nič nezmenilo ani v čase vyhlásenia rozsudku. Maloletá I. je v pestúnskej starostlivosti manželov N.. Rodičia starostlivosť o ňu vykonávať nemôžu, matka je vo výkone trestu odňatia slobody a otec o starostlivosť o ňu záujem neprejavil. Pestúnska starostlivosť je vykonávaná riadne a v záujme maloletej. V starostlivosti pestúnov neboli

zistené žiadne nedostatky. Maloletá má v ich domácnosti vytvorené riadne zázemie potrebné pre svoj zdravý vývin a má k nim vytvorený pozitívny citový vzťah. Pestúni oboznámili maloletú aj s existenciou biologickú rodinu, maloletá si však rodičov nepamätá, zo stretnutia s biologickou rodinou má obavy a kontakt s nimi nevyhľadáva. Rodičia maloletú nekontaktujú, nezaujímajú sa o ňu. Starí rodičia nemajú s maloletou žiaden bližší vzťah, starý otec uviedol, že k nemu maloletá neprechováva žiadne citové väzby. Žiaden z účastníkov počas pojednávania neprejavil žiadne hlbšie emocionálne väzby k maloletej, svoj návrh všetci traja odôvodňujú výlučne svojimi biologickými väzbami. Starý otec maloletú počas celého konania oslovuje „decko“, čo takisto nesvedčí o jeho citovej väzbe k nej. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie vyvodil, že maloletú nie je v súčasnosti možné vrátiť do osobnej starostlivosti žiadneho z rodičov. Pestúni v súčasnosti vykonávajú pestúnsku starostlivosť k maloletej riadne a v súlade s jej najlepším záujmom. Majú blízky vzájomný vzťah a prechovávajú navzájom citové väzby. Citové väzby medzi maloletou a navrhovateľmi v 1. až v 3. rade neboli vykonaným dokazovaním zistené žiadne. Jediné väzby, ktoré medzi navrhovateľmi a maloletou boli zistené, sú väzby biologické, dané tým, že maloletá je vnučkou navrhovateľov v 1. a v 2. rade a neterou navrhovateľa v 3. rade. Tieto však nepostačujú pre vyslovenie záveru, že by bolo v záujme maloletej jej vyňatie z pestúnskej starostlivosti a jej zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľov v 1. až v 3. rade. Záujem maloletej nie je daný len zachovaním biologických väzieb, ale v prvom rade zachovaním dostatočnej úrovne starostlivosti o ňu, zabezpečením bezpečia a stability prostredia, ochranou duševného, telesného a citového vývinu a zabezpečením podmienok na rozvoj jej schopností a vlôh. Takto ho definuje Dohovor o právach dieťaťa, ale aj Základné zásady Zákona o rodine. Tento záujem v súčasnosti maloletej zabezpečujú pestúni, pričom tak s poukazom na obsah vykonaného dokazovania robia príkladne a maloletá v ich starostlivosti prosperuje vo všetkých stránkach jej osobnosti. Súd prvej inštancie skúmal aj osobné pomery navrhovateľov v 1. a v 2. rade - starých rodičov maloletej I. a navrhovateľa v 3. rade - strýka maloletej. Zistil pritom, že navrhovatelia v 1. a v 2. rade, hoci sú manželia, fakticky nebývajú v spoločnej domácnosti. V spoločnej domácnosti býva len navrhovateľ v 1. rade s navrhovateľom v 3. rade a navrhovateľka v 2. rade im len príležitostne varí a upratuje. Navrhovateľka v 2. rade býva u priateľa. Takýto model vzájomného spolužitia navrhovateľa v 1. rade a navrhovateľky v 2. rade nemožno považovať za morálny a dávajúci pozitívny príklad pre maloleté dieťa. Maloletá nemá vytvorené dostatočné zázemie ani v domácnosti, v ktorej by u navrhovateľov mala žiť. Domácnosť bola opakovane hodnotená ako nevyhovujúca pre maloleté dieťa, k zmene oproti ostatnému rozhodnutiu došlo len v tom, že bola prerobená kúpeľňa, avšak zariadenie, hoci nové, nie je udržiavané v čistote. Pri náhodnej kontrole v domácnosti bol opäť zistený neporiadok, domácnosť nebola pripravená na príchod dieťaťa. Tvrdenia navrhovateľa v 1. rade, že podávané správy sú účelové, súd vyhodnotil ako nepodložené. Neporiadok v domácnosti bol zaznamenaný už v minulosti (ako vyplýva z fotodokumentácie v pripojenom spise). Samotná navrhovateľka v 2. rade pripustila, že domácnosť sa musí „doprátovať“. Napriek deklarovanému záujmu o maloletú navrhovateľa neurobili od skončenia ostatného konania vo veci náhradnej osobnej starostlivosti o maloletú primeranú nápravu svojich bytových pomerov. Museli si byť pritom vedomí, ktoré skutočnosti sa im v ostatnom rozhodnutí vytýkali. Navrhovatelia sa nezaujímali ani o možný spôsob realizácie povinnej školskej dochádzky pre prípad zverenia maloletej do ich osobnej starostlivosti. Navrhovateľ v 3. rade pracuje prevažne v nočných hodinách, starostlivosť o maloletú by teda počas tohto času vykonávať nemohol. Ani vzhľadom k svojmu veku nemá dostatočné skúsenosti, aby sa vedel postarať o X-ročné dievča. Jeho bytové pomery sú zhodné s pomermi navrhovateľa v 1. rade (bývajú v spoločnej domácnosti), preto ani on nemá vhodné podmienky na starostlivosť o maloletú. Hoci tvrdí, že by mu pomáhali rodičia, matka s ním a s jeho otcom v súčasnosti v spoločnej domácnosti nebýva, preto je možnosť pomoci z jej strany otázná. Navrhovatelia v 1. až v 3. rade teda podľa názoru súdu nie sú v súčasnosti schopní vykonávať náhradnú osobnú starostlivosť o maloletú v súlade s jej najlepším záujmom, rodičia nie sú schopní sa o maloletú riadne postarať a zároveň v pestúnskej starostlivosti sú saturované všetky potreby maloletej, ako hmotné, tak aj emocionálne. Preto aj naďalej ostáva dôvodné pôvodné rozhodnutie, ktorým bola maloletá zverená do pestúnskej starostlivosti a okolnosti tak na strane navrhovateľov v 1. a v 2. rade, ako ani na strane maloletej a jej pestúnov sa nezmenili takým spôsobom, aby bolo dôvodné toto rozhodnutie zmeniť.

2. Proti rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ 1/, ktorý vyslovil svoju nespokojnosť s rozhodovaním (zaujatosťou) Okresného súdu v Partizánskom v uvedenej veci. Bližšie dôvody nekonkretizoval.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonom stanovenej lehote aj odvolanie navrhovateľka 2/. Z obsahu podaného odvolania vyplýva, že nesúhlasila s rozhodnutím súdu prvej inštancie,

navrhovala, aby odvolací súd jej návrhu vyhovel. Ďalej uviedla, že sudcom Okresného súdu Partizánske neverí, ani zákonný sudca nechcel počuť pravdu, žiada preto nový a spravodlivý súd, z ktorého dôvodu chce, aby sa pojednávania zúčastnila aj maloletá, ako aj pestúni.

4. K podaným odvolaniam sa písomne vyjadril kolízny opatrovník, ktorý navrhol potvrdenie napadnutého rozsudku.

5. Navrhovateľ 3/ v písomnom vyjadrení k podaným odvolaniam uviedol, že s návrhom, ako aj s podanými odvolaniami súhlasí.

6. Iné vyjadrenia k odvolaniam podané neboli.

7. Krajský súd ako odvolací súd preskúmal vec podľa § 65 a § 66 zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť.

8. V prípade, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, tak ako v danej veci, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). Aplikáciou ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd vyjadruje nielen svoj záver, že napadnuté rozhodnutie a jeho odôvodnenie považuje za vecne správne, ale zároveň, že námietky vznesené účastníkmi konania v odvolaní nie sú dôvodné, právne významné alebo spôsobilé spochybníť správnosť záverov uvedených v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie.

9. Navrhovatelia 1/, 2/, posúdiac obsah ich odvolaní, predovšetkým namietali zaujatosť vec rozhodujúceho sudcu, čo bolo potrebné posúdiť ako uplatnenie odvolacieho dôvodu uvedeného v ust. § 365 ods. 1 písm. c/ CSP (rozhodnutie vydané zaujatým sudcom).

10. V ustanovení § 365 ods. 1 písm. c/ CSP sú uvedené dva na rovnakú úroveň postavené dôvody, ktoré tiež samostatne zakladajú procesnú vadu významnú podľa tohto ustanovenia, ktorými sú: a/ rozhodovanie vylúčeným (zaujatým) sudcom, b/ rozhodovanie súdom nesprávne obsadeným.

11. V posudzovanej veci odvolatelia v odvolaní priamo neuvádzali, že uplatňujú odvolací dôvod uvedený v ust. § 365 ods. 1 písm. c/ CSP, teda, že namietajú nestrannosť (zaujatosť, vylúčenie) zákonného sudcu Z. K. I., ktorý konal a rozhodoval vo veci, v konkrétnostiach tvrdiac, že tento mal mať vzťah k účastníkom konania alebo k ich zástupcom (§ 49 ods. 1 CSP), pejoratívne len namietali, že nechcel počuť pravdu...

12. Podľa § 49 ods. 1 CSP, sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

13. Podľa § 49 ods. 3 CSP okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, alebo v jeho rozhodovacej činnosti, nie sú dôvodom na vylúčenie sudcu.

14. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania veci pre zaujatosť, sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadšžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadšžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

15. Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom tohto práva je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh

oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci a rozhodnúť o tomto návrhu (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

16. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že existenciu zaujatosti sudcu možno vyvodiť len z jeho konkrétneho pomeru k sporu, k stranám alebo ich zástupcom, alebo k iným osobám zúčastneným na konaní. Sudca je totiž pri výkone svojej funkcie nezávislý a je povinný zákony a iné všeobecné právne predpisy vykladať podľa svojho najlepšie vedomia a svedomia, rozhodovať nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov, len na základe skutočností a v súlade so zákonom. Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, v ktorom je zákonným sudcom, je teda možné len v mimoriadnych prípadoch, za podmienok upravených citovaným ustanovením § 49 ods. 1 (príp. ods. 2) CSP, ktoré predpokladajú existenciu takých závažných skutočností, v dôsledku ktorých aj pri uplatňovaní zásady nezávislosti rozhodovania, by mohli vzniknúť pochybnosti o nezáujatosti sudcu. K takejto situácii môže dôjsť len vtedy, ak je evidentné, že vzťah sudcu k danej veci, ich účastníkom, alebo ich zástupcom, dosahuje takú intenzitu, že i napriek zákonom stanovenej povinnosti sudca nebude môcť, alebo nebude schopný nezávisle a nestranne rozhodnúť. Zákon teda zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezáujatnosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu; na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pochybnosti o možnej zaujatosti. Sudcov pomer k účastníkom, ich zástupcom, alebo osobám zúčastneným na konaní, môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom, alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský, či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 76/1999 z 20. júla 1999).

17. U vec prejednávajúceho sudcu súdu prvej inštancie však v konkrétnostiach z tvrdení odvolateľov 1/, 2/ nevyplýva existencia príbuzenského, či jemu obdobnému vzťahu, prípadne priateľského vzťahu, alebo vzťahu ekonomickej závislosti voči ktorémukoľvek účastníkovi konania, ktorý by objektívne bol vo svetle ust. § 49 CSP spôsobilý vec prejednávajúceho sudcu diskvalifikovať z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci z hľadiska pochybnosti o jeho nezáujatosti, či už zo subjektívneho, alebo objektívneho hľadiska. Meradlom hodnotenia objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania. Odvolací súd tiež zdôrazňuje, že pokiaľ odvolatelia spochybňujú objektivitu sudcu spôsobom, ktorý sa javí, že má pôvod v ich nespokojnosti s hodnotením dôkazov a následnom vydanom rozhodnutí, tak okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, alebo v jeho rozhodovacej činnosti, nie sú dôvodom na vylúčenie sudcu (§ 49 ods. 3 CSP). Významným jednoznačne je, že správnosť či už procesného postupu sudcu, ako i samotného rozhodnutia, môže byť preskúmaná len na základe opravných prostriedkov, či už riadnych alebo mimoriadnych, pri ich využití účastníkmi konania po rozhodnutí vo veci samej.

18. Posúdením namietaných skutočností tak odvolací súd dospel k záveru, že z hľadiska nich nedošlo k naplneniu uplatneného odvolacieho dôvodu uvedeného v ust. § 365 ods. 1 písm. c/ CSP.

19. Posúdiac obsah odvolania navrhovateľov možno vyvodiť, že namietali aj nesprávne skutkové a právne závery (dôvody na odvolanie uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f/, h/ CSP).

20. Predmetom odvolacieho konania je ďalej posúdenie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh starých rodičov - navrhovateľov 1/, 2/, ako aj strýka maloletej - navrhovateľa 3/ na zverenie maloletej I. do ich náhradnej osobnej starostlivosti.

21. Z obsahu spisu mal odvolací súd preukázané, že do starostlivosti pestúnov sa maloletá I. dostala na základe uznesenia Okresného súdu Trenčín zo dňa 13.11.2014, č.k. 31P/245/2014-14, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie, na základe ktorého bola maloletá I. odovzdaná z ústavnej starostlivosti Detského domova K. do starostlivosti manželov S. L. N. a F. M. N.. Rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 11.04.2016, č.k. 4P/29/2015-84, ktorý nadobudol právoplatnosť 25.04.2016, bola maloletá zverená do pestúnskej starostlivosti pestúnov. Navrhovatelia 1/, 2/ - starí rodičia maloletej opakovane žiadajú zveriť maloletú I. do ich náhradnej starostlivosti, pričom o ich návrhu rozhodol už Okresný súd Trenčín rozsudkom zo dňa 27.01.2015, č.k. 3P/81/2014-81 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 11.06.2015, č.k. 4CoP/20/2015-108 tak, že návrh na zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti starým rodičom zamietol. V tomto rozhodnutí

súd konštatoval, že starí rodičia maloletej, i keď sú pokrvnými príbuznými maloletej, nespĺňajú všetky osobnostné predpoklady ustanovené § 45 ods. 1 Zákona o rodine, a nie je predpoklad, že by náhradnú starostlivosť vykonávali v najlepšom záujme maloletej. Súd poukazoval na správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Y., Obvodného oddelenia Policajného zboru J., ako aj Obce E. N., rovnako aj na vyjadrenie matky maloletej I.. Uvedený rozsudok v spojení s rozhodnutím krajského súdu nadobudol právoplatnosť 23.07.2015, pričom už v januári 2016 navrhovatelia podali návrh na zverenie maloletej do ich náhradnej osobnej starostlivosti. Následne rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 15. februára 2017, č.k. 17CoP/68/2016-63 bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh navrhovateľov 1/, 2/ na zverenie maloletej I. do ich náhradnej starostlivosti. Odvolací súd konštatoval, že od predchádzajúceho rozhodnutia o návrhu starých rodičov o zverenie maloletej I. do ich náhradnej osobnej starostlivosti uplynula iba krátka doba, od ktorej nedošlo k žiadnej podstatnej zmene rozhodných skutočností. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyvodil, že vzťahy medzi matkou maloletej a navrhovateľmi sú naďalej narušené, táto jednoznačne odmieta navrhovanú formu starostlivosti o jej dieťa. Zo správ o šetrení pomerov v rodine vyvodil, že sa nezlepšili ani materiálne podmienky na výchovu dieťaťa, najmä s poukazom na nedostatky v hygiene, čo môže ohroziť zdravie dieťaťa. Rovnako mal za preukázané, že navrhovateľka - stará matka maloletej požíva alkohol, v dôsledku čoho dochádza k vzájomným konfliktom v domácnosti navrhovateľov. Mal za neprípustné, aby bolo dieťa vychovávané, zvlášť s poukazom na jeho nízky vek (v tom čase X roky) v takomto prostredí. Iba skutočnosť, že v danom prípade ide o príbuzných maloletej, nemôže byť bez plnenia ďalších zákonných a iných podmienok dôvodom na to, aby návrhu navrhovateľov bolo vyhovené. V starostlivosti pestúnov neboli zistené žiadne nedostatky a spokojnosť maloletej u pestúnov potvrdila aj matka maloletej. Rovnako rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 13. mája 2020, č.k. 4CoP/3/2020-287 bol zamietnutý návrh navrhovateľov 1/, 2/ - starých rodičov maloletej na zverenie maloletej do ich náhradnej osobnej starostlivosti s odôvodnením, že od predchádzajúceho rozhodnutia o návrhu starých rodičov na zverenie maloletej do ich náhradnej osobnej starostlivosti k žiadnej podstatnej zmene rozhodných skutočností nedošlo. Opakovane bolo zistené, že domácnosť starých rodičov nespĺňa podmienky pre starostlivosť o maloletú, hygienické podmienky sú na nízkej úrovni, domácnosť je zanedbaná a pre dieťa nevyhovujúca, podmienky na bývanie sú veľmi zlé. Starí rodičia nemajú technické podmienky na výchovu a všestranný vývoj maloletej, ani emocionálne väzby na maloletú, dieťa starých rodičov nepozná, nemá k nim vytvorenú žiadnu citovú väzbu alebo akúkoľvek vzťahovú väzbu.

22. V danom prípade sa maloletá I. na základe rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 11.04.2016, č.k. 4P/29/2015-84, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 25.04.2016, nachádza v pestúnskej starostlivosti manželov S.. L. N. a F.. M. N.. Matka ani otec sa výkonu rodičovských práv vo vzťahu k maloletej nedomáhajú, opakovane žiadajú maloletú zveriť do ich náhradnej osobnej starostlivosti starí rodičia - navrhovatelia 1/, 2/ a rovnako aj navrhovateľ 3/. Osobou, ktorej možno maloleté dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti musí byť fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorá je plne spôsobilá na právne úkony, má osobné predpoklady, najmä zdravotné, osobnostné a morálne, svojim spôsobom života a života osôb, ktoré s ňou žijú v spoločnej domácnosti zaručuje, že náhradnú osobnú starostlivosť bude vykonávať v záujme maloletého dieťaťa.

23. Podľa § 44 ods. 1 Zákona o rodine, náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú, alebo nemôžu zabezpečiť.

24. Podľa § 44 ods. 3 Zákona o rodine, náhradnou starostlivosťou je: a/ zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča (ďalej len „náhradná osobná starostlivosť“), b/ pestúnska starostlivosť a c/ ústavná starostlivosť.

25. Podľa § 44 ods. 4 Zákona o rodine, súd pri rozhodovaní o tom, ktorý zo spôsobov náhradnej starostlivosti zvolí, vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa.

26. V záujme maloletého dieťaťa v najširšom slova zmysle je, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerancie a harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania a rozumových a fyzických schopností, mravnému, duchovnému a sociálnemu rozvoju, aby bol jeho majetok spravovaný s náležitou starostlivosťou, a aby boli rešpektované jeho práva uvedené v Dohovore o právach dieťaťa, ako aj v iných právnych predpisoch.

27. Dominantným ustanovením Dohovoru o právach dieťaťa je čl. 3, v ktorého prvom odseku sa konštatuje, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi. Záujem dieťaťa ako prvoradé hľadisko pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí vo svojom čl. 3 reflektuje totiž skutočnosť, že akokoľvek možno považovať za prirodzené a žiaduce, aby dieťa bolo vychovávané svojimi rodičmi, nedá sa odhliadnuť od toho, že aj dieťa samé je bytosťou jedinečnou, obdarenou neodnateľnými, nescudziteľnými, nepremlčateľnými a nezrušiteľnými základnými právami a slobodami, teda bytosťou, ktorej by sa malo dostať pri jej vývine to najlepšie, totiž to, aby uvedené atribúty nezostali prázdnyimi slovami (rozhodnutie III. ÚS ČR sp. zn. 125/98).

28. Zverenie maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti je výnimkou zo zásady, že výchova maloletého dieťaťa je predovšetkým úlohou rodičov.

29. V ust. § 38 CMP, ako aj v § 43 ods. 1 Zákona o rodine je súdu uložená povinnosť prihliadať na názor maloletého dieťaťa, ktoré je účastníkom konania, ak je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor. Názor maloletého dieťaťa súd zisťuje buď prostredníctvom jeho zástupcu, alebo príslušného orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo sám výsluchom dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za jeho výchovu. Súd prvej inštancie zvolením formy zisťovania názoru maloletej (cestou kolízneho opatrovníka) postupoval v súlade s vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami, ako i právnym názorom NS SR vyslovený v uznesení zo dňa 28.11.2012 sp. zn. 2Cdo 234/2012/vid', nález Ústavného súdu SR zo dňa 23.05.2014, sp. zn. IV.ÚS 100/2014. Do obsahu základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a práva podľa článku 6 Dohovoru nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Výbor OSN pre práva dieťaťa uznáva, že je nutný určitý stupeň flexibility v aplikácii princípu „želanie dieťaťa“, pričom najlepší záujem dieťaťa má pri vyvažovaní vysokú prioritu (nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 3216/13 zo dňa 25.09.2014). Maloletými deťom sa poskytuje najmä možnosť, aby boli vypočuté v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ich dotýka, a to buď priamo alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva. Súčasne je dôležité posúdiť aj všetky relevantné kritériá, ktoré v priebehu konania vyjdú najavo, v záujme maloletých detí.

30. Zisťovanie názoru maloletých detí je obligatónym postupom súdu, pričom vyjadrenie názoru detí nie je podmienené vekovou hranicou ani rozumovou vyspelosťou, ale schopnosťou ho vyjadriť, a to primárne samostatne. Rovnako s prihliadnutím na vek a vyspelosť detí súd zvolí spôsob zistenia názoru maloletých detí, a teda či tak urobí súd sám výsluchom na pojednávaní, mimo pojednávania, prostredníctvom orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately a pod., prípadne či tak urobí v prítomnosti iných osôb, alebo bez prítomnosti iných osôb. Výsluch maloletých bez prítomnosti iných osôb súd volí hlavne v prípade, ak by výpoveď maloletých mohla byť ovplyvnená napríklad konfliktom lojality.

31. Právo dieťaťa vyjadrovať svoj názor je veľmi úzko prepojené s ochranou jeho najlepšieho záujmu, ktorý je možné vyhodnotiť práve prostredníctvom toho, čo dieťa vyjadrí. Pri vyhodnotení základných štandardov rozhodujúcich pre naplnenia práva dieťaťa vyjadriť svoj názor sa žiada osobitne zdôrazniť, že vyjadrenie názoru dieťaťa je jeho možnosťou a nie je jeho povinnosťou, pričom právo dieťaťa vyjadriť svoj názor nie je obmedzené vekovou hranicou. Vyhodnotenie kritérií za účelom realizácie výsluchu maloletých detí je výlučne vecou procesného súdu a je otázkou individuálneho posúdenia okolností a predpokladov na strane dieťaťa a jeho rozumovej a vôľovej vyspelosti, čo v danom prípade splnené bolo.

32. V danom prípade maloleté vyjadrila svoj názor pred kolíznym opatrovníkom. O biologickej rodine má teoretickú znalosť, kontakt s nimi aktuálne nevyhľadáva. K stretnutiu s biologickou rodinou má negatívny postoj. Zmenu zverenia maloletá úplne odmieta.

33. Na druhej strane je však potrebné zdôrazniť, že výsluch maloletých detí by nemal byť jediným kľúčovým dôkazným prostriedkom, ktorý súd pri rozhodovaní berie do úvahy. Rozhodnutie súdu musí vychádzať z komplexného posúdenia celej situácie v rodine a medzi účastníkmi konania, čo v danom prípade splnené bolo. Vzhľadom na vykonané dôkazy odvolací súd odvolacie námietky, ktorými vyjadrili navrhovatelia svoj nesúhlas so zamietnutím návrhu, nepovažoval za dôvodné.

34. Potrebné je konštatovať, že od predchádzajúceho rozhodnutia o návrhu starých rodičov na zverenie maloletej do ich náhradnej osobnej starostlivosti k žiadnej podstatnej zmene rozhodných skutočností nedošlo. Aj keď starí rodičia opakovane akcentujú svoju vôľu vychovávať maloletú, v dôsledku čoho žiadajú, aby im maloletá bola zverená do náhradnej osobnej starostlivosti, osobne sa s maloletou nekontaktujú, nie sú v osobnom, písomnom, telefonickom ani inom kontakte. Hoci navrhovatelia 1/, 2/ sú manželia, fakticky v spoločnej domácnosti nebyvajú, navrhovateľka 2/ býva u priateľa. Maloletá by nemala vytvorené ani dostatočné zázemie v domácnosti, v ktorej by u navrhovateľov mala žiť, pretože táto domácnosť bola opakovane hodnotená ako nevyhovujúca pre maloleté dieťa a k zmene oproti poslednému rozhodnutiu došlo len v tom, že bola prerobená kúpeľňa, avšak zariadenie nie je udržiavané v čistote. Bytové pomery v rodine nie sú vhodné pre zdravý rast a vývin maloletého dieťaťa. Naopak, v domácnosti pestúnov neboli zaznamenaná žiadne nedostatky v starostlivosti o maloletú. V domácnosti sú vytvorené vhodné podmienky pre zdravý fyzický a psychický vývin dieťaťa. Dieťa má k pestúnom vytvorený pozitívny citový vzťah, oslovuje ich ako rodičov. Starostlivosť zo strany pestúnov je zabezpečená v dostatočnej miere, spolupráca s nimi je príkladná, výchovné pôsobenie zo strany pestúnov je z pohľadu starostlivosti zodpovedné, v záujme dobrého psychického stavu a vývinu dieťaťa. Rodina zabezpečuje dieťaťu pocit istoty a bezpečia.

35. S poukazom na uvedené skutočnosti odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatuje, že v danom prípade nedošlo k takej zásadnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu posledného rozhodnutia, preto s prihliadnutím na to, aby boli zabezpečené čo najpriaznivejšie podmienky pre zdravý vývoj maloletej, odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že dôvody na zverenie maloletej I. do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľov 1/, 2/, resp. navrhovateľ 3/ nie sú dané, preto rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

36. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

37. Rozhodnutie bolo senátom Krajského súdu v Trenčíne prijaté pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).